

Gospodar in gospođinja

LETO 1935

11. SEPTEMBRA

ŠTEV. 37.

Nova huda nadloga

Zajedavcev na sadnem drevju je že toliko, da ni čuda, ako se preprosti sadjar, ki ima sto drugih poslov, ne more brigati za vsakega posameznega. Saj ga ni dela drevesa, ki bi ne imel svojega posebnega zajedavca. Najhujši so gotovo tiisti, ki ogrožajo zdravje ali celo življenje drevesa.

Izmed neštetihi zajedavcev živalskega rodu, ki žive večinoma na lubju in izsesavajo drevesni sok, so vsakomur znani kaparji. So to drobne živalce, ki se v mladosti prosto gibljejo po drevesu, pozneje se pa prisesejo na lubje in naredijo čez sebe trdo lusko, podobno kapici; odtod tudi njihovo ime: kaparji.

Pri nas najbolj znan in najbolj škodljiv je navadni ali češpljev kapar, ki je uničil skoro vse češpljevo drevje ne samo pri nas, ampak tudi po vseh južnih pokrajinah naše države. Komaj pa se je nekoliko polegla in vsaj deloma premagala silna nesreča, že imamo opraviti z drugo, podobno nadlogo, ki so jo zadnja leta zanesli v Evropo in v našo državo iz Amerike in ki je še nevarnejša nego češpljev kapar, ker ogroža jablano, to naše najvažnejše sadno drevo. To je ameriški kapar, ki mu pravijo tudi kapar San Jose (izgovori San Džozel). Ta kapar more živeti na vsakovrstnem listnatem drevju (razen na kostanju in na orehu), vendar pa mu je kajpada najljubše sadno drevje in izmed tega posebno jablano.

Daši je škodljivec komaj 1 milimeter velik, se pa zato silno naglo razmnožuje in ugonablja drevje s tem, da izsesava skozi lubje drevesni sok. Vsako drevo, ki ga ameriški kapar nemo-teno izsesava, je izgubljeno in se v par letih posuši.

Uš se širi sama od sebe od drevesa do drevesa. Iz sadovnjaka v sadovnjak in na manjše razdalje jo zanaša veter in neka žuželka. Na večje razdalje: iz

dežele v deželo, iz države v državo in iz enega dela sveta v drugi, jo pa raznaša človek na mladem sadnem drevju, na cepcih in celo na sadju.

Ameriški kapar je zelo podoben našemu navadnemu češpljevemu kaparju, vendar ga vesten in izurjen opazovalec spozna po obliki ščita, ki je okroglast (pri samicah), pri drugih kaparjih pa podolgast. Popolnoma zanesljivo ga je moči določiti pa le z drobnogledom. Samica brez kapice meri okoli 1 milimetra, s kapico pa 2 milimetra. Kapica je okroglasta, temnosiva, v sredini izbočena in rudečastorumena. Samci so krilati, in nekako $\frac{1}{10}$ mm dolgi, podolgaste oblike, oranžne barve in lahko zlezajo izpod kapice, ki so podolgaste in manjše nego od samice.

Samice kotijo žive ličinke in sicer neprestano skozi šest tednov. V 24 urah skoti vsaka samica 9—10 ličink; te so rumenkaste in imajo tri pare nog. Mlade ličinke blodijo nekoliko ur po drevesu, potem se pa na izbranem mestu vsesajo v lubje. Kmalu nato začno izločati voščeno snov, iz katere se polagoma naredi ščit. Samci, ki se levé enkrat, dorastejo v 25 dneh; samice se pa levé dvakrat in dorastejo v 30 dneh. Čez 3—7 dni, ko dorastejo, že začno kotiti žive mladiče, največ samice. Na ta način se silno razmnože, da tvorijo po drevju goste naselbine, ki se vidijo po lubju kakor bi bilo pokrito z luskami. Ako tako kolonijo zmečkamo, priteče iz nje rumenkasta tekočina.

Kako ameriškega kaparja zatramo.

Doslej v naši banovini še ni bilo opaziti tega škodljivca in je prva in najvažnejša naloga, da vse opustimo, kar bi ga utegnilo zaneesti v naše kraje. Predvsem se je strogo izogibati tujih, zlasti inozemskih drevesnic in naročati drevje le iz domačih, zanesljivih drevesnic, ki jih strogo nadzoruje kr. banska uprava. Dalje je dolžnost vsakega

sadjarja, da sam na podlagi teh navodil skrbno opazuje svoje sadno drevje in vsak sumljiv slučaj takoj prijavi pristojni občini, sreskemu kmetijskemu referentu ali kmetijski poskusni in kontrolni postaji v Ljubljani ali v Mariboru.

Ako bi se pa z gotovostjo dognalo, da se je v kakem kraju pojavil ameriški kupar, je treba vsa okužena drevesa posekati, zložiti na kupe, politi s petrolejem in sežgati. Na ta način se mora zanesljivo uničiti prav vse, tudi vse najdrobnejše vejevje.

Poleg tega je treba vse zdravo

drevje v bližini okuženih ali sumljivih dreves temeljito poskropiti in sicer:

pozimi z 8—10% raztopino **arborina** (z 8% raztopino koščicasto, z 10% pečkasto sadno drevje);

zarana spomladi, tik preden drevje zbrsti, z razredčeno žvepleno-apneno (kaliforniško) brozgo

večkrat med letom (ko je drevje zeleno), z raztopino tobačnega izvlečka (na 100 litrov vode 2 kg tobačnega izvlečka in pol kg mazavega mila). To škropljenje je treba ponoviti vsake 4 do 5 tednov. H.

Odbira krompirja za seme

Ze sedaj je čas, da določite krompir, ki bo prihodnje leto služil za saditev. Letošnja suša je povzročila tudi na njem obilo škod in mnogo bo takega gomolja, ki ne bo za seme. Zato mora umen kmetovalec že sedaj misliti na to, katero seme bo najboljšo in kaj naj odbere za prihodnjo saditev. Odbire so pa različne.

Najprej mora **odbrati njivo**, na kateri se mu zdi krompir še najbolj zdrav in krepak. So njive, ki so močno trpele po suši, druge lahko po moči; ponekod je bila krompirjevka napadena po boleznih ali škodljivcih. Samo najboljša in najbolj zdrava njiva bo dala dobro semensko blago.

Pa tudi na dobri njivi je mnogo bolnih ali šibkih rastlin, ki ne morejo zadržati zdravega gomolja. Treba torej izločiti **slabe rastline** ali jih vsaj zaznamovati, da jih izkopljemo, preden

spravljamo ostalo gomolje. Tako lahko znatno izboljšamo pridelek.

Še boljši uspeh dosežemo, če **zaznamujemo najbolj zdrave, krepke in najrodovitnejše grme**. Pred splošnim izkopavanjem spravimo iste posebej iz zemlje, se prepričamo, če imajo dovolj gomolja in jih potem shranimo za saditev. To je najboljša odbira tako glede zdravja, kakor glede rodovitnosti krompirja.

Umestna je tudi **odbira gomolja pri izoravanju**. Ko je krompir izoran, gre gospodar od grma do grma in določi tiste kupčke gomolja, ki ga je največ, je primerno debelo, zdravo, nepoškodovano in obeta najboljši uspeh. Vsaj to naj bi letos vsak poljedelec storil, da bi si zagotovil za prihodnje leto dober in zdrav semenski krompir. Letos moramo v tem pogledu bolj skrbno postopati, če si hočemo zagotoviti dobro semensko blago.

Drugod uvajajo zopet zimsko-kmečijske šole

Kmetijska šola Grottenhof blizu Gradca je dobro znana zlasti Slovencem in Stajercem, ki so svojčas pošiljali tjakaj svoje kmečke sinove, da se izobrazijo v kmetijstvu. — Sedaj čitamo v avstrijskih kmetijskih listih, da je štajerska deželna vlada ugodila dolgoletnim željam kmečkega prebivalstva in na tej šoli odredila spremembo učnega načrta. Spremenila jo je nam-

reč v zimsko šolo z dvema tečajema. Vsak tečaj traja od začetka novembra do konca aprila. — S tako preureditvijo se kmečkim sinovom olajša obisk šole, njihovim staršem se pa zmanjšajo stroški šolanja in prehrane, obenem se jim pušča sinove za delo v poletnih mesecih doma. Pri tem ostane učna snov v temelju neizpremenjena, pač pa se obravnava bolj praktično, da jo go-

jenci lahko takoj, ko se vrnejo domu, na posestvu praktično preizkušajo in izkoristijo. Ševeda se bodo učne ure v zimskih mesecih morale pompožiti, da se doseže popolen učni uspeh. Prvi tečaj te zimske šole prične 2. nov. t. l.

Ta primer nam dokazuje, da drugod že prihajajo do spoznanja, da so stare preizkušene metode na kmetijskih šolah, ki so jih tam in pri nas v zadnjih letih opustili, še vedno boljše nego današnje. Tako smo tudi na nekaterih

naših kmetijskih šolah imeli zimske tečaje, ki so bili vedno zelo dobro obiskovani. Dandanes pa se morajo boriti na različne načine, da spravijo skupaj zadostno število gojencev za enoletni tečaj. Nočemo tu navajati prednosti zimskih kmetijskih šol, ker so dobro znane. Pač pa bo potrebno, da tudi pri nas začno merodajni krogi razmišljati o taki izpremembi učnega načrta, ki je za našega malega kmeta še najbolj pripraven. L.

Kostna moka - domače fosfatno gnojilo

Malokateri umen kmetovalec se more dandanes odločiti za nakup umetnih gnojil, ker so ta z ozirom na ceno pridelkov mnogo predraga. Ne preostane mu torej drugega, kot da se še bolj bříga za domača gnojila, kakor so hlevski gnoj, gnojnica in kompost. Ta so brez dvoma najboljša gnojila za vse rastline in vse zemlje. Vzlic temu pa niso v stanu nadomestiti zemlji vsa tista rastlinska hranila, ki jih ji odvezamemo s pridelki. Znano je namreč, da vsebujejo domača gnojila dovolj dušika in kalija, toda primeroma malo fosforne kisline. Brez te pa je težko doseči popolnih pridelkov, kajti rastline se razvijajo le v taki meri, kolikor to dopušča tista hranilna snov, ki jo je najmanj v zemlji. Zato se čisto dogaja, da ne dosežemo pričakovanega uspeha, četudi smo močno gnojili s hlevskim gnojem.

Našim zemljam primanjkuje fosforne kisline.

Nadalje opazimo večkrat nenavadno izdaten učinek gnojenja s fosfatnimi gnojili: superfosfatom, Tomasovo žlindro, kostno moko, četudi rastlina sama ne potrebuje toliko fosforne kisline. To je zaradi tega, ker so naše zemlje vsled dolgoletnega gnojenja s hlevskim gnojem in gnojnico izčrpale vse fosforne kisline. Zato so vsi dosedanja poskusi, bodisi gnojilni ali preiskovanja tal, ugotovili splošno primanjkovanje fosforne kisline v naših zemljah. Da smo jo nadomestili, smo dosedaj trosili dolgorastočim rastlinam: travnikom, detelji, lucerni, Tomasovo žlindro, kratkorastočim: žitom, ajdi pa superfosfat.

Iz tega postane vsakomur jasno, da se učinek hlevskega gnoja in gnojnice znatno zviša, če istočasno gnojimo tudi s kakim fosfatnim gnojilom.

V Sloveniji smo najprej začeli gnojiti travnike s Tomasovo žlindro, ki se je povsod izvrstno obnesla. Prej se je tudi dobro izplačala, ker je bila poceni in tudi njen prevoz iz inozemstva je bil lahek. Danes je pa predraga, uvoz otežkočen in železniške tarife previsoke, zato pada njena potrošnja od leta do leta. Pozneje smo začeli uporabljati za ajdo in žita superfosfat, ki ga izdelujemo sicer v domačih tvornicah, toda surovino zanj (sirove fosfate) moramo uvažati iz Afrike. Kot najzadnja se je upeljala kostna moka, ki se pa ni mogla tako razširiti, kakor prvi dve gnojili, ker se jo primeroma malo izdeluje in ker njena uporaba še ni bila dovolj preizkušena.

Kostna moka ni novo gnojilo, ampak že oddavna je bila znana kmetom, ki so zbirali kosti, jih žgali, mleli in kostni pepel trosili po travnikih. Šele pozneje je znanost s poskusi prišla na to, kaka vrednost tiči v tej moki. Za nas je toliko več vredna, ker je edino fosfatno gnojilo, ki ga izdelujemo v domačih tvornicah iz domačih kosti in je izmed vseh gnojil še najcenejše. In vendar jo naši kmetje tako malo trosijo, da ne moremo porabiti niti tiste male količine, ki jo naše tvornice, zlasti tovarna za kley v Ljubljani, izdelajo, ampak je ta prisiljena izvažati jo celo v Južno Ameriko, kjer jo bolje cenijo nego pri nas.

Kostna moka — najcenejše fosfatno gnojilo.

Da je kostna moka z ozirom na svojo gnojilno vrednost res najcenejše fosfatno gnojilo, je razvidno iz sledečih podatkov. Pri nas prihaja v promet mešana kostna moka s 23% fosforne kisline, 2,5% dušika in 30% apna. Rudninski superfosfat ima 16% in Tomasova žlindra 18% fosforne kisline. Naj sledijo cene teh gnojil in koliko stane 1 kg fosforne kisline v njih:

	Fosf. kislina	Cena za 100 kg	1 kg fosfor. kisline
Tomasova žlindra	18%	134	7.4 Din
Rudn. superfosfat	16%	100	6.3 Din
Kostna moka	23%	100	4.4 Din

Če pa upoštevamo še vrednost 2,5 kg dušika, ki stane 25 Din na 100 kg, tedaj pride cena 1 kg fosforne kisline le na 3.3 Din. Je torej najcenejša.

Kostna moka izboljša zemljo.

Kostna moka spada med tista umetna gnojila, ki izboljšujejo zemljo ne samo s svojo fosforno kislino, ampak tudi z apnom. Tudi njena kremikova kislina in magnezij ugodno vplivata na rodovitnost zemlje. Nič manj važen ni dušik v klejasti obliki, ki pomnoži talne koloide in tvori prst bolj zvezno. Zlasti izrazit je ta njen učinek na lahkih, bolj peščenih zemljah, posebno takih, ki so nekoliko kisle, torej revne na apno.

Iz tega sledi, da je gnojenje s kostno moko učinkovito zlasti tedaj, če jo uporabljamo na zemljah, ki so za njo posebno pripravne. To gnojilo ne deluje namreč na vseh tleh enako. Najboljše učinkuje na lahkih peščenih zemljah, ki jim primanjkuje apna, na peščenih ilovicah, pa tudi na osušenih močvirnatih tleh. Takih zemelj imamo pri nas povsod. — Kostna moka pa ne spada na apnena tla, ne na težka ilovnata tla in glinasta. — Da se njena fosforna kislina in dušik hitreje razkrojita, mora biti zemlja dobro prezračena, zato je z najboljšim učinkom uporabljamo na dobro prezračenih lahkih tleh.

Kostna moka ni za vse rastline.

Poljedelec mora tudi vedeti, katerim rastlinam kostna moka najbolj prija in pri katerih doseže najboljše uspeh. Je to počasi toda trajno delujoči

vir fosforne kisline, zato jo uporabljamo zlasti k dolgorastočim rastlinam, ki jim ni treba hitro topljive hrane, pa tudi ne mnogo apna. V prvi vrsti prihajajo tu vpoštev travniki in pašniki, na katerih deluje do tri leta; torej ne smemo njenega učinka presojati le po uspehih prvega leta. Nadalje so za njo hvaležni: trta in hmelj, ozimna rž, ozimni ječmen, oves, krompir, zelje, koruza, detelja in lucerna. Kakor se torej vidi, večina naših kulturnih rastlin prav dobro izkoristi to fosfatno gnojilo. To so tudi dokazali številni preizkusi z njim ne samo na travnikih, ampak tudi v hmeljnikih in vinogradih, celo pri žitih, koruzi in deteljah.

Kostna moka gnoji dolgo.

Fosforna kislina v kostni moki se počasi razkroja, zato je pa njen učinek dolgotrajen in se izrabi šele po treh letih. Zato je potrebno, da jo trosimo zgodaj, najbolje jeseni. Tekom zime se v zemlji razkroji, deloma raztopi in pride prihodnje spomladi v korist rastlinam. Zaradi tega je tudi zelo priporočljivo, da spravimo kostno moko v zemljo, oziroma jo z njo zmešamo. Na njivah, vinogradih in hmeljnikih jo podorjemo ali podkopliemo, na travnikih pa povlečemo z brano. S tem se njeno delovanje zviša. Le izjemoma jo trosimo spomladi, tedaj pa čimbolj zgodaj.

Koliko kostne moke trosimo?

Srednja množina kostne moke, ki jo je treba za 1 hektar, je 200–250 kg, na oral 120–150 kg. V vinogradih in hmeljnikih jo vzamemo za polovico več, kar nam jo je žlahtne kulture dobro poplačajo. Ni pa nikaka škoda, če jo nekaj več potrosimo, ker se v zemlji ne izgubi, ampak jo ta veže nase ter jo v poznejši dobi nudi rastlinskim koreninam. Ravno iz tega razloga je torej kostna moka popolnoma enakovredno gnojilo Tomasovi žlindri, le s to razliko, da je mnogo ceneje od nje.

Navedena dejstva morajo prepričati vsakega poljedelca, katero fosfatno gnojilo je za njegovo posestvo najprimernejše, najcenejše in najbolj dobičkonosno. Pripomniti pa je, da popolen uspeh gnojenja dosežemo le, če zraven nje gnojimo še s kalijevo soljo, ki se da s kostno moko dobro mešati. Tam pa, kjer se gnoji z gnojnico ali močno s hlevskim gnojem, deluje kostna moka tudi brez kalija.

V KRALJESTVU GOSPODINJE

Važnost solate

Poleti, ob hudi vročini se nam izmed vseh jedil najbolj prileže solata. Vsak dan je na mizi, včasih celo dvakrat. Pozneje, v jeseni in pozimi pa prihaja na mizo že bolj poredko, ker zelene solate ni več toliko na razpolago. Na drugo zelenjavo, ki nam tudi daje dobro solato, pa pozabimo.

Vedno bi se morali zavedati, da je vsaka solata tako važno živilo, da moramo uživati redno tudi jeseni in pozimi. Solata iz sirove zelenjave ima v sebi mnogo sirove staničnine. Ta se ne prebavi popolnoma, ampak kot nekako dražilo pospešuje prebaviljanje in skrbi tako za redno odvajanje. Olje, s katerim solato zabelimo, znatno poveča njeno redilnost, kis ali citronov sok, pa ima to dobro lastnost, da pospešuje prebaviljanje beljakovine. Če prinesemo solato na mizo z mesnimi ali jajčnimi jedmi, to ni samo navada. Ta živila imajo namreč v sebi obilo beljakovine in jih lažje prebavimo, če jih zaužijemo skupno s solato. Jajca v kakršnikoli obliki, ki bi jih sicer težko prebavili, nam ne delajo težav, če uživamo poleg njih solato.

Zelo važna sestavina solate so redilne soli, ki so neobhodno potrebne našemu organizmu, ako hočemo ostati zdravi. Med temi je v zeleni solati precej železa in sicer se nahaja v listnem zelenilu (klorofilu).

Ker je v solati dosti vode, ima lastnost, da hladi in osvežuje, zato se nam še posebno prileže v vročem poletnem času. Voda v solati pa ni navadna voda, ampak ima v sebi nakopičenih obilo omenjenih dragocenih rudniških snovi ter je brez bakterij.

Glede redilnosti, solate sicer ne smatramo kot samostojno jed; zato je pa toliko bolj važen dodatek drugi, redilnejši hrani. Zelo zdravo je tudi, če jo uživamo k težjim močnatim jedem, kakor so cmoki, štruklji itd.

Ko nam poidejo zelene solatne vrste, posežimo takoj po drugi zelenjavi, ki nam daje ravno tako izvrstno solato. Tu je na prvem mestu zelje in sicer sveže in kislo. Solata iz svežega zelja je ena najboljših solat, ki ima tudi pre-

cejšnjo vrednost. Da ni pretrda, jo malo potolčemo in napravimo bolj zgodaj; nikoli pa je ne smemo popariti. Naravnost zdravilna pa je solata iz sirovega kislega zelja in to posebno zaradi mlečno-kislinskih bakterij, obilnih rudniških soli in vitaminov. Majhno narahljano kislo zemlje z zelnico vred zabelimo z oljem, seseklano čebulo ter ji pridenemo še par stlačenih brinjevih jagod, pa imamo prvovrstno solato po okusnosti in zdravljenosti. Dobro solato pa nam da tudi korenček in zelena, ki ju lahko uživamo vso zimo, dokler ne pričakamo motovilca, ki je najvažnejša pomladanska solata. Za izpremembo si napravimo lahko tudi solato iz rdečega zelja, pora in čebule. Sedaj pa pridno jejmo paradižnike, ki nam dajejo le krajšo dobo okusno in osvežujočo solato.

S. H.

KUHINJA

Oevirkovi žličniki na juhi. Najprej sesekljam 5 dkg mrzlih oevirkov. Sesekljanim primešam desetinko litra mrzlega mleka, eno celo jajce in 11 dkg bele moke. Testo prav dobro zmešam in stepem, potem z žlico zajemam in pokladam v vrelo juho. Kuham jih 8–10 minut.

Marinirano telečje stegno. Kos telečjega stegna operem, mu odstranim kožice ter ga nasolim in zdrgnem s sledečimi snovmi: Prav na drobno sesekljam zelen peteršilj, drobnjak, timex, majaron in čebulo. Temu mešanju pridenem popra in muškatoevega cveta. Ko je meso dobro zdrgnjeno, ga pokapam z oljem. Tako pripravljeno meso pustim 6–8 ur stati, nakar ga zavijem v bel, čist in z mastjo namazan papir ter dam v pečico, da se speče. Meso je pečeno v eni uri. Pečenemu mesu odstranim pair in vso zelenjavo ter ga dam še toliko v pečico, da lepo zarumeni. Meso zrežem na lepe kose in jih polijem z omako, ki sem jo napravila v kozici, v kateri se je pekla pečenka. Napravila sem jo tako, da sem odstranjeni zelenjavi primešala par žlic juhe in okisala z limoninim sokom ali z vinom. Omaka naj še prevre pa je gotova za poliv. Kot pridelek dam koščke ope-

čenege krompirja, pražen-riz ali krompirjeve rogličke in salato.

Zarebrnice (bržole). Zarebrnice osnažim ozir. zbršim s snažno ruto, jim odstranim vso maščobo ter jim zarežem kožo na dveh ali treh mestih. Kožo jim zarežem zato, da se pri pečenju mesa ne skrči. Potem vsako zarebrnico z lesenim kladivom potolčim, nasolim, prav malo popopram in potresem z moko. V plitvi ponvi jih nato spečem tako, da so na obeh straneh lepo zarumenele. V drugi kozici razgrejem žlico masti in pridenem drobno zrezane čebule, da se zarumeni. Na čebulo po-

kladam kose mesa, prilijem par žlic juhe, pokrijem kozico ter dušim tako dolgo, da je meso zmehčano.

Češpljev narastek. Dvajset zelo zrelih češpljev olupim ter jih z vinom in sladkorjem opražim. Opražene češplje pretlačim skozi sito ter jih primesam sledeči mešanici: V skledo denem 5 dkg surovega masla, štiri rumenjake, sedem dkg sladkorja, ščepec cimeta, ščepec gvircar, malo limoninih lupinic, sneg iz dveh beljakov in žlico drobtin. Narahlo zmehčano stresem v pomazano in z drobtinami posuto obliko ter spečem v pečici. C. K.

GOSPODARSKE VESTI

DENAR

g Ljubljanska borza. Promet z inozemskim denarjem na ljubljanski borzi se je razvijal mirno. V zasebnem kliringu so beležile inozemske valute sledeče cene: angleški funt 234.45 Din, avstrijski šiling 8.50 Din, španska pežeta 5.65 Din, grški boni 33 par. — Uradni tečaji so pa notirali: 1 angleški funt 217.22 Din, 1 ameriški dolar 43.50 Din, 1 holandski goldinar 29.64 Din, 1 nemška marka 17.59 Din, 1 švic. frank 14.28, 1 belgijski belga 7.36 Din, 1 italijanska lira 3.57 Din, 1 francoski frank 2.89 Din, 1 češka krona 1.82 Din.

ŽIVINA

g Ptujski živinski sejem 3. t. m. Živinski sejmi postajajo vedno bolj živahni in dobro založeni, cena pa narašča. Tudi ta sejem je bil dobro obiskan in dogon je znašal: 144 volov, 368 krav, 19 bikov, 37 juncev, 48 telic, 3 teleta, 21 konjev, 151 kobil, 17 žrebet, skupaj 808 glav živine. Živina je bila večinoma prav dobro rejena, posebno voli, junce in telice so bili prvovrstni. Kupčija je bila srednja in odprodanih 210 glav živine. Cene so bile zelo nizke, ker prihajajo na sejme le domači trgovci, prekupei in mesarji iz bližnje okolice. Povprečne cene za kg žive teže so bile naslednje: voli 2.50—3 Din, krave 1.70—2.80 Din, biki 2—2.25 Din, junci 2—2.20 Din, telice 2.25—3.75 Din; konji po kakovosti od 250 do 2.500 Din eden, žrebeta od 250—550 eno. Nekaj konj in žrebet je bilo prodanih v Avstrijo.

CENE

g Hmeljsko tržišče. Kupčija s hmeljem se ugodno razvija. Zanimanje za blago in povpraševanje po vseh vrstah postaja od dne do dne bolj živahna. Največ zahtevajo kupci prvovrstno blago, za katero gladko plačujejo po 24 do 25 Din kg, za v barvi brezhibno so dosegli hmeljarji celo 26 Din. Srednje in srednje-dobro blago dosega cene od 18 do 23 Din kg; pa tudi za slabše in cenejše je nekaj zanimanja. Računajo, da je iz prve roke prodanih že nad 5000 stotov letošnjega pridelka. Povpraševanje je tudi zaraditega živahnejše, ker je po zadnjih poročilih pridelek v Nemčiji v Hallertau močno razočaral. — Na Češkem plačujejo najslabši hmelj po 40 Din, za boljše vrste pa od 54 do 61 Din kg. Vendar se tamonjni hmeljarji držijo rezervirano in ne ponujajo blaga.

g Žitno tržišče Promet z letošnjo pšenico postaja vedno bolj živahen, ker se mlini krijejo. Zato so tudi cene čvrste in prodajalci zahtevajo že po 125—127.50 Din za baško blago in 122.50 do 125 Din za sremasko blago. V ceni je narasla pri vojvodinskih mlinih tudi moka za 5 par. Izredno trdna je koruza, za katero je prav znatno povpraševanje. Italija je pripravljena — seveda v kliringu — plačati naše blago po 140 Din franko meja, kar bi prišlo v Indiji na 123 Din 100 kg. Toda tudi pri tej visoki ceni ni kupcev, ker je saldo v kliringu z Italijo prekoračilo že 100 milj. Din. in je treba čakati na

plačilo nad poldrugi mesec. Naši izvozniki so doživeli neprijetnost pri izvozu v Nemčijo, zato nočejo sedaj kreditirati Italiji. — V Avstrijo ne bomo mogli izvažati pšenice, ker znaša tam kajšnja cenitev letice skoro 3 milj. stotov, iz Madjarske bo uvozila 22 milj. stotov, potreba pa je okrog 6. milj. stotov, ki je torej krita z lastnim pridelkom in uvozom iz Madjarske. — Sedaj so izšli uradni podatki o letošnjem pridelku pšenice. Po tej cenitvi smo letos pridelali 18,5 milj. stotov pšenice, kar je za 1,3 milj. manj kot lani in za 3,2 milj. manj kot v povprečju zadnjih 4 let.

g Vinsko tržišče. Stare zaloge vin v Sloveniji so se precej skrčile, sicer pa je tudi povpraševanje po njih prenehalo. Najmanj se zahtevajo sortna vina, ker so za današnji konzum predraga. Cene so ostale iste. Konzum prikaže kmalu nova vina; zlasti črno portugalko, ki bo okrog polovice septembra že dozorela. Enako se ravna tudi črni burgundec in maškutna žlahtnina. — V Sremu in banatu je še več vina nepridanega in so mu cene od 2,50—2,90 liter. V Dalmaciji se gibljejo cene za črna vina po množini alkohola od 2,50—3 Din liter. Hrvatska bela in rdeča vina se trgujejo po 3—4 Din, boljše po 4—5 Din liter. Izvoz naših vin je skoraj popolnoma prenehal. Pa tudi domači konzum se vzdržuje nakupov.

RAZNO

g Prya cenitev evropske produkcije sladkorja. Strokovnjak dr. Mikuš ceni evropsko produkcijo sladkorja v kampanji 1935—1936 (to je letošnji pridelek pese) na 8.489.000 ton (po 1600 kg), medtem ko je znašala produkcija leta 1934—1935 nekaj več, to je 8.548.000 ton. Za Jugoslavijo znaša cenitev 75.000 ton v primeri s 63.000 tonami za 1934—35. Površina posejena s sladkorno peso je v naši državi narasla od 22.000 na 29.000 ha.

g Izvoz naših jabolk. Kakor izgleda, se Privil. izvozna družba v Belgradu trudi, da bi dosegla čim večji izvozni kontingent za Nemčijo za naša jabolka. Zaenkrat je računati na možnost izvoza 60.000 stotov nepakovanih jabolk do 24. sept.; dalje 100.000 stotov nepakovanih jabolk od 25. sept. do 31. dec. in 10.000 stotov pakovanih jabolk

v odprtih zabojih brez pokrova z najmanj 40 kg bruto v času do 31. dec. Do 25. sept. velja uvozna carina 4,50 marke za 100 kg, potem do 31. dec. po 7 mark. — Priv. izvozna družba plačuje premije za izvoz, in sicer 30 Din za 100 kg nepakovanih jabolk in 75 Din za 100 kg pakovanih v odprtih zabojih. — Kakor izgleda, so izvozni pogoji dovolj ugodni, vendar obstoji velika ovira v tem, ker izvozniki ne morejo priti tako hitro do plačila, ker nam Nemčija dolguje za mnogo mesecev v naprej za dobavljeno blago.

g Slaba srednja letina pšenice. Združenje mlinске industrije poroča, da bo letošnja letina pšenice približno takšna kot lanska, slabo srednja. Izvozili bomo lahko le kakih 15.000 vagonov, t.j. en milijon in pol stotov. — Češkoslovaški trgovinski ataše v Belgradu je izjavil, da bi bila njegova država pripravljena dovoliti prednostno carino za veliko količino jugoslovanske pšenice, ki bi jo potem prodala drugim državam, ker jo je sama dovolj pridelala. — Mlinška industrija se je pa postavila na stališče, naj se ne izvažata pšenica, ampak moka, da bo ona čim bolj zaposlena.

g Svetovna vinska letina. Mednarodni kmetijski zavod v Rimu ceni svetovno vinsko letino 1934—35 na 81 milj. hl proti 77 milj. hl v letu 1933—34 in 80 milj. hl v povprečju zadnjih 4 let.

g. Konjski kašelj navadno nastane vsled prehlada. Po dušniku in dihalnih ceveh se nabira sluz ali pa tudi gnoj, kar zapira zraku pot v pljuca in iz pljuca. Radi tega se pljuca preveč razširjajo in posledica je naduha. Bolezen je treba takoj v začetku zdraviti. Poskusite na ta-le način: Zival mora nekaj časa mirovati. Skuhajte ječmena in vročega dajte v vzečico, ki jo nataknete konju na gobec, da bo vdihaval soparo. To ponavljajte večkrat. Dobro je tudi vdihavanje terpentinskih hlapov. Okoli prsi napravite obkladek na ta-le način: Vzemite rjuho in jo zmočite v vodi, nato pa ovijte konju okrog prsi in hrbta. Čez mokro rjuho ovijte še suho rjuho, tako da se spodnja spari in polagoma posuši. Če bi to ne pomagalo, pokličite živinozdravnika, da pravočasno obvaruje žival naduhe.

V VSAKO HIŠO DOMOLJUBA!

PRAVNI NASVETI

Kdaj preneha poročstvo. N. J. K. — Brat je kupil posestvo na dolg od posojilnice. Pri posojilnici ste se bratu podpisali za poroka. Medtem je brat posestvo prodal, in tudi novi kupec je posestvo že dalje prodal. Ker vaš brat ni več posestnik, a njemu ste bili porok samo zato, ker je imel posestvo mislite, da imate pravico zahtevati od posojilnice, da vas sedaj briše kot poroka. — Vaše mnenje je zmotno. Posojilnica je od vašega brata zahtevala jamstvo, da bo posojilo za nakup posestva vrnil. Dokler vaš brat posojilnici ne povrne danega posojila z obrestmi vred, tako dolgo traja tudi vaš poročstvena obveza. Vi se morate pač pobrigati, da brat poravnal dolg v posojilnici, kajti šele takrat, ko bo prestala bratova obveza kot dolžnika, preneha tudi vaša obveza kot poroka.

Prodaja zemljišča ob cesti. Š. A. S. — Mejniki so se gotovo postavili tako daleč na obe strani ceste, dokler sega čestni svet. Ni verjetno, da bi bil zemljemerec postavil mejnik v zasebne travnike in njive. Če je pa tako, se zmenite s pristojno cestno upravo. Brez odškodnine vam sveta ne morejo vzeti. Če se glede cene ne morete sporazumeti, jo bo določilo sodišče na podlagi mnenja izvedencev. Komu se prepusti trava, ki raste na cestnem svetu ob cesti, odloča pač cestna uprava in mejaši ceste ne morejo zahtevati, da se prepusti njim.

Oče s petimi otroki. J. M. N. — Samo davčni zavezanci, ki imajo devet ali več živih otrok, so oproščeni plačevanja neposrednih davkov in doklad (razen samonavnih), ki se odmerjajo na te davke. Do onprostitve imajo pravico samo osebe, katerih davek so vseh davčnih oblikah ne presega 500 dinarjev in ki njih najmlajši otrok ni starejši od 14 let. Zato oče s petimi otroki ne more doseči znižanja davkov.

Zavarovanje druge osebe. P. J. — Pri neki firmi, ki je prenehala poslovati, ste imeli zavarovano nekó osebo. Sedaj so vas pozvali, da bi zopet dalje plačevali prispevke. Vprašate za svet. — Menda se je že dlovo pisalo o raznih nesolidnih firmah, pri katerih so naši ljudje izgubili že precej denarja. Nam poslovanje firme, ki jo omenjate, in njena zanesljivost ni znana. Obrnite se na kakšen nesolidni zavarovalni zavod, n. pr. na »Vzájemno zavarovalnico« v Ljubljani, kjer boste gotovo dobro postreženi.

Razdedinjenje sina. J. Z. R. — Sin je dajal več let ves svoj zaslužek materi za vzdrževanje posestva, ker mu je obljubila, da mu bo izročila posestvo. Sedaj pa ga hoče mati razdediniti in sploh ne ma-

ra več slišati o izročitvi posestva. Ali se tako razdedinjenje lahko prepreči? — Razdedinjenje ni mogoče brez zakonitega razloga. Le tedaj bi mogla mati sina uspešno razdediniti, ako je sin pustil mater v stiski brez pomoči, ako je bil obsojen radi hudodelstva na kazen do smrtne ali dvajsetletne ječe in ako trdovratno živi pohujšljivo za javno pravost. Sploh je mogoče razdediniti dediča radi takih dejanj, ki ga delajo nevrednega dedne pravice. — pr. če je izvršil hudodelstvo pfoiti za tniku, če ga je prisilil k izjavi poslednje volje ali ga zapeljal na prevaren način, ga oviral izjaviti ali izpremeniti poslednjo voljo. Iz tega vidite, da v vašem slučaju razdedinjenje najbrž ne bo mogoče. Ako je sin založil denar v posestvo vsled obljube, da bo isto izročeno njemu, bo moral pač tožiti ako svojega denarja ne dobi drugače nazaj.

Ubožna podpora. M. J. O. — Mož je pri vojaki, žena z enim otrokom pa živi v veliki bedi. Prosila je za podporo pri občini, a ne dobi niti odgovora. Kam naj se obrne. — Naj se ponovno obrne na občino ali pa naj prosí pri okrajnem načelnstvu za posredovanje.

Kdaj sme lovec ustreliti mačko? P. J. — Po lovskem zakonu imajo lovski lastniki in zakupniki ter lovsko osebje pravico v svojem lovišču ubijati pse, ki pohajajo po lovišču, kakor tudi mačke, ki se zalotijo več ko dvesto metrov od najbližje hiše. Ta razdalja se torej šteje od najbližje hiše, a ne od domače hiše. Ni pa dovoljeno ubijati lovske psov, ki spremljajo upravičenega lovca ali ki ganeči divjačino na lov v dovoljenem lovnem času prekoračijo meje lovišča. Če se poljske miši zelo razmnože, sme obče upravno oblastvo prve stopnje prepovedati streljanje mačk na polju. Jasno je, da dotični lovec, ki je ustreljeno mačko vrgel v vodo, ki jo ljudje uporabljajo, ni ravnal pravilno in bi bil kaznovan; če ga kdo prijavi.

Odškodnina za posekane smreke. M. T. D. — Sosed je v vašem gozdu posekal nekaj smrek na meji. Tožili ste ga pri sodišču in ste se sporazumeli, da pride sodnik na lice mesta ustanoviti mejo. Določenega dne je res bila po sodniku na lice mesta meja ustanovljena in mejniki postavljeni. Ta sedaj določena meja je pokazala, da je sosed res na vašem svetu posekal smreke. Od sosedu ste zahtevali, da plača smreke, a sosed pravi, da jih ne plača, da je že vse poravnano. Vprašate, če sosed res ni dolžan poravnati škode? — Če se niste pri določitvi meje še posebej kaj dogovorili glede posekanih smrek, opravičeno se sedaj lahko terjate od sosedu povračilo škode za posekane in odpeljane smreke. Če noče z lepa, ga lahko tožite še tekom 3 let; sicer je tožba zastarana. —